

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв

Кафедра дошкільної та початкової освіти



«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
проф. Котелянець Н.В.

«19» серпня 2024 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 18 ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 012.Дошкільна освіта

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Форма навчання – денна, заочна

2024 – 2025 навчальний рік

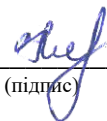
Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку» розроблена на основі освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта», навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 012.Дошкільна освіта.

Розробник: доктор педагогічних наук, професор О. М. Ткаченко, кандидат педагогічних наук Прибора Т. О.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри дошкільної та початкової освіти.

Протокол від «19» серпня 2024 року № 1.

Завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти


(підпис)

Н. В. Котелянець
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку» для студентів спеціальності 012.Дошкільна освіта за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. ЦДПУ імені В. Винниченка, 2024.
20 с.

© Ткаченко О. М., 2024 рік

© ЦДПУ імені В. Винниченка, 2024 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання –	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120		2-й	1-й, 2-й
		Семестр	
	3-й	2-й, 3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2, самостійної роботи студента – 3	Освітня програма: Дошкільна освіта	Лекції	
		24 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	4 год.
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		66 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
		0 год.	
Вид контролю:			
Екзамен	Екзамен		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

- курс передбачає опанування студентами теорії виховання та окремих питань методики виховної роботи, формування педагогічних умінь, професійних якостей особистості, які дозволять майбутнім вихователям успішно оволодівати дошкільною педагогікою та майстерністю застосування окремих методів, організації різних форм виховання дітей дошкільного віку.

Завдання:

- озброїти студентів системою знань про теорію виховання;
- дати елементарні уявлення про організацію виховної роботи в закладі дошкільної освіти;
- підготувати студентів до вільного оперування цими знаннями з метою вдосконалення їхніх інтелектуальних умінь і навичок, формування ціннісного ставлення до педагогіки як науки;

- сформувати в майбутніх педагогів елементарні уміння й навички з організації виховного процесу в закладі дошкільної освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
<p>КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	<p>КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.</p> <p>КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).</p> <p>КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.</p> <p>КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).</p> <p>КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньопродуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.</p> <p>КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.</p> <p>КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.</p>

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПР-01.	Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
ПР-02.	Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.
ПР-04.	Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших

	видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.
ПР-14.	Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.
ПР-15.	Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності
ПР-16.	Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
ПР-20.	Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Сутність та складники процесу виховання.

Тема 1. Сутність процесу виховання. Виховання як процес формування особистості. Сутність і категоріальні ознаки виховання. Зміст і завдання виховання дітей дошкільного віку. Особливості виховання в сучасних умовах розвитку українського суспільства. Компоненти процесу виховання. Знання. Почуття. Переконавання. Здібності. Потреби. Звички. Характер.

Тема 2. Закономірності та принципи виховного процесу. Закономірності і суперечності процесу виховання. Принципи виховання. Підходи до класифікації принципів виховання. Українська етнопедагогіка про принципи виховання.

Тема 3. Методи і прийоми виховання. Методи формування свідомості особистості. Розповідь, вимоги до її організації. Роз'яснення як метод виховання. Бесіда, її види, етапи, вимоги до організації. Читання (слухання) творів художньої літератури. Метод прикладу. Інші методи формування свідомості особистості.

Методи формування досвіду суспільної поведінки. Вправа та її види. Методи вправлення і привчання. Створення спеціальних виховних ситуацій. Режим. Вимоги до режимних моментів для дошкільника. Доручення. Види доручень. Вимоги до застосування доручення. Гра, її види та етапи організації. Метод рольової гри.

Методи стимулювання позитивної поведінки. Постановка перспективи. Види перспектив. Педагогічна вимога, її види. Загальні вимоги до застосування методу педагогічної вимоги. Заохочення. Види заохочень. Вимоги до застосування методу заохочення. Покарання. Форми покарання. Вимоги до застосування методу покарання. Інші методи стимулювання позитивної поведінки.

Методи самовиховання. Самопізнання особистості. Самоконтроль. Самооцінка. Саморегуляція. Застосування методів самовиховання в процесі виховання дітей дошкільного віку.

Змістовий модуль 2. Зміст і форми процесу виховання дітей дошкільного віку.

Тема 4. Моральне виховання дітей дошкільного віку. Моральний розвиток і моральне виховання. Завдання морального виховання. Моральний реалізм дитини. Закономірності процесу морального виховання. Виховання моральних почуттів у дітей (правди, справедливості, довіри, емпатії, прихильності, гідності, страху, сорому, провини, совісті, альтруїзму, відповідальності, успіху(невдачі), громадянські почуття).

Розвиток етичних уявлень у дошкільників. Формування моральних звичок і збагачення морального досвіду поведінки. Виховання мотивів моральної поведінки дітей. Розвиток моральної свідомості дитини 3–7 років.

Сутність поняття «гуманізм». Виховання гуманного ставлення до оточуючих (екскурсії, зустрічі з цікавими людьми, етичні бесіди, ініційовані педагогом спостереження за поведінкою дорослих і однолітків, ігри на соціальну тематику, читання художньої літератури, перегляд мультфільмів, казок).

Виховання вольової поведінки. Виховання основ гуманізму. Виховання патріотизму. Роль соціальних емоцій у моральному вихованні дітей.

Виховання слухняності та дисциплінованості. Умови виховання дисциплінованості і культури поведінки (авторитет і культура вихователів та батьків, єдність вимог з боку всіх дорослих, чіткий режим, правильна організація обстановки, атмосфера доброзичливості, активної, цікавої діяльності дітей в групі, чітке роз'яснення вимог до дитини).

Правила культури спілкування. Методи формування культури спілкування дітей з дорослими та однолітками. Методи, шляхи і засоби морального виховання.

Тема 5. Національно-патріотичного виховання дошкільників

Визначення поняття «національно патріотичне виховання дошкільників». Завдання і зміст національно-патріотичного виховання дошкільників. Основні напрями патріотичного виховання. Роль народних традицій у формування патріотизму дошкільників.

Вимоги до створення національно-патріотичного розвивального середовища у закладах дошкільної освіти із врахуванням психічного розвитку дитини.

Роль сім'ї у національно-патріотичному вихованні дошкільників. Робота вихователя із батьками та громадськістю щодо формування патріотизму в дітей. Здійснення патріотичного виховання в сучасних культурно-освітніх осередках.

Тема 6. Екологічне виховання дітей дошкільного віку.

Поняття, зміст, завдання екологічного виховання. Особливості розвитку дитини у процесі набуття еколого-природничої компетентності. Принципи екологічного виховання. Зарубіжний досвід екологічної освіти дітей дошкільного віку. Соціально-педагогічна робота з екологічного виховання дітей старшого дошкільного віку.

Тема 7. Гендерне виховання дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти.

Зміст поняття гендерне виховання.

Гендерна соціалізація дитини. Типи тендерної поведінки. Формування гендерної поведінки. Основи гендерної поляризації дошкільників. Статеві стереотипи у поведінці дівчаток і хлопчиків. Гендерні орієнтири сучасної дошкільної освіти. Гендерний аналіз Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». Гендер у розвитку життєвих компетентностей дошкільнят. Уявлення батьків про гендерне виховання дітей. Гендерна «експертиза» дитячих часописів. Рекомендації щодо проведення занять з тендерною складовою.

Тема 8. Розумове виховання дітей дошкільного віку.

Розумовий розвиток і розумове виховання. Значення розумового виховання у формуванні особистості. Мета і завдання розумового виховання дошкільників. Розвиток теорії розумового виховання дітей. Зміст і засоби розумового виховання дітей (ознайомлення з предметами і явищами навколишнього світу, різні види діяльності дітей, процес ігрової діяльності, процес систематичного навчання). Поняття розумової діяльності, її якості (допитливість, критичність, кмітливість, вдумливість).

Система сенсорного виховання. Періоди засвоєння еталонів у дошкільному віці (перед еталонний період, період предметних еталонів, набуття якостями предметів еталонного значення).

Особливості розумової активності дітей дошкільного віку. Методи і прийоми формування розумової активності дітей.

Тема 9. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.

Фізичний розвиток і фізичне виховання. Поняття, мета і завдання фізичного виховання дітей дошкільного віку. Основні засоби фізичного виховання (гігієнічні умови, загартування організму, фізичні вправи).

Режим дня в дошкільному закладі. Педагогічне значення і вимоги до режиму дня (відповідність природному ритму основних фізіологічних процесів дитячого організму, чергування активної діяльності з відпочинком, постійність, стійкість і визначеність головних

елементів, гнучкість). Загальні компонентами режиму дітей в усіх вікових групах дитячого садка (прибуття у дитсадок, ранкова гімнастика, самостійні ігри, приготування до сніданку, сніданок, допомога у прибиранні посуду, заняття, прогулянка, обід, сон, гігієнічна гімнастика, самостійна діяльність, полуденок, прогулянка, ігри, вечеря). Організація режиму дня в різновікових групах.

Зміст культурно-гігієнічних навичок дітей різних вікових груп. Методика і умови формування культурно-гігієнічних навичок.

Тема 10. Трудове виховання дітей дошкільного віку.

Своєрідність трудової діяльності дошкільника. Зв'язок дитячої праці з грою.

Становлення компонентів трудової діяльності. Мета і завдання трудового виховання. Зв'язок засобів трудового виховання дітей у дошкільному закладі. Види праці дітей, їх зміст. Становлення різних видів праці. Вимоги до організації різних форм праці.

Тема 11. Економічне виховання дітей. Шляхи засвоєння економічних знань дітьми дошкільного віку. Мета та шляхи економічного виховання. Важливість економічного виховання дошкільників на сучасному етапі. Авторські програми економічного виховання дітей. Методика економічного виховання дошкільників.

Тема 12. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Естетичний розвиток і естетичне виховання. Розвиток теорії естетичного виховання. Завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Зміст естетичного виховання дітей дошкільного віку. Значення естетики поведінки дітей і дорослих. Види художньої діяльності дітей: зображувальна діяльність, музична діяльність, театралізована діяльність. Види образотворчої діяльності: малювання (предметне малювання, малювання з натури, малювання з пам'яті, малювання за уявленнями, декоративне малювання), ліплення (предметне, сюжетне і декоративне), аплікація (предметна, сюжетна, силуетна), конструювання (з природнього матеріалу, художнє (дизайн), (індивідуальне, індивідуально-групове).

Шляхи формування у дітей оцінного ставлення до прекрасного (життя і діяльність дитини в сім'ї, виховна діяльність дошкільних виховних закладів, освітня діяльність загальноосвітніх навчально-виховних закладів, освітня робота в позашкільних дитячих виховних закладах (будинки і палаци дитячої та юнацької творчості, студії, дитячі музичні школи), вплив засобів масової інформації (художня і наукова література, газети, журнали, радіо, кіно, телебачення, концертна діяльність).

Засоби естетичного виховання – естетика побуту, твори мистецтва, побут, спеціальне навчання, самостійна художня діяльність дітей, свята.

Методи естетичного виховання. Особливості розвитку естетичного сприймання в ранньому і молодшому дошкільному віці. Особливості розвитку естетичних сприймань дітей середнього і старшого дошкільного віку.

Тема 13. Організаційні форми виховної роботи. Форми організації виховної роботи. Загальні та спеціальні форми виховної роботи. Особливості організації виховної роботи в умовах закладу дошкільної освіти.

Гурткові заняття та їх організація в закладах дошкільної освіти.

Виховні бесіди, їх види. Етична бесіда, вимоги до її організації. Особливості організації загальнорозвивальної бесіди, зокрема й естетичного спрямування. Години спілкування, їх функції у процесі виховання дітей.

Конкурси та вікторини, вимоги до організації цих форм виховання в закладі дошкільної освіти. Квести, особливості їхнього змісту та технології організації.

Свято. Орієнтовна тематика свят для дітей дошкільного віку. Вимоги до організації свята. Ранок. Специфіка організації ранків у дошкільному закладі. Розваги в закладі дошкільної освіти.

Екскурсія як форма виховної роботи, її види, етапи організації. Уявна подорож, вимоги до її організації в закладі дошкільної освіти. Інші форми виховання, які можуть застосовуватися в закладі дошкільної освіти.

Зміст і форми процесу виховання дітей дошкільного віку.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ I. Сутність та складники процесу виховання.												
Тема 1. Сутність процесу виховання	6	2	2			2						
Тема 2. Закономірності та принципи виховного процесу	6	2	2			2						
Тема 3. Методи і прийоми виховання	8	2	4			2						
Разом за модулем I	20	6	8			6						
Розділ II. Зміст і форми процесу виховання дітей дошкільного віку.												
Тема 4. Моральне виховання дітей дошкільного віку	14	2	2			10						
Тема 5. Національно-патріотичного виховання дошкільників	9	2	2			5						
Тема 6. Екологічне виховання дітей дошкільного віку	4		2			2						
Тема 7. Гендерне виховання дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти	6	2	2			2						
Тема 8. Розумове виховання дітей дошкільного віку	14	2	2			10						
Тема 9. Фізичне виховання дітей дошкільного віку	9	2	2			5						
Тема 10. Трудове виховання дітей дошкільного віку	14	2	2			10						
Тема 11. Економічне виховання дітей	6	2	2			2						
Тема 12. Естетичне виховання дітей дошкільного віку	14	2	2			10						
Тема 13. Організаційні форми виховної роботи	10	2	4			4						
Разом за модулем II												

Усього годин		18	22			60					
ІНДЗ											
ІНДЗ	10		-	-							
Усього годин	120	24	30			66					

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність процесу виховання	2
2	Тема 2. Закономірності та принципи виховного процесу	2
3	Тема 3. Методи і прийоми виховання	2
4	Тема 4. Моральне виховання дітей дошкільного віку	2
5	Тема 5. Національно-патріотичного виховання дошкільників	2
6	Тема 7. Гендерне виховання дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти	2
7	Тема 8. Розумове виховання дітей дошкільного віку	2
8	Тема 9. Фізичне виховання дітей дошкільного віку	2
9	Тема 10. Трудове виховання дітей дошкільного віку	2
10	Тема 11. Економічне виховання дітей	2
11	Тема 12. Естетичне виховання дітей дошкільного віку	2
12	Тема 13. Організаційні форми виховної роботи	2
	Разом	24

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність процесу виховання	2
2	Тема 2. Закономірності та принципи виховного процесу	2
3	Тема 3. Методи і прийоми виховання	4
4	Тема 4. Моральне виховання дітей дошкільного віку	2
5	Тема 5. Національно-патріотичного виховання дошкільників	2
6	Тема 6. Екологічне виховання дітей дошкільного віку	2
7	Тема 7. Гендерне виховання дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти	2
8	Тема 8. Розумове виховання дітей дошкільного віку	2
9	Тема 9. Фізичне виховання дітей дошкільного віку	2
10	Тема 10. Трудове виховання дітей дошкільного віку	2
11	Тема 11. Економічне виховання дітей	2
12	Тема 12. Естетичне виховання дітей дошкільного віку	2
13	Тема 13. Організаційні форми виховної роботи	4
	Разом	30

4.3. Теми лабораторних занять 4.3.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	не передбачено	
	Разом	

4.4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Сутність процесу виховання <i>Теоретичні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості виховання в сучасних умовах розвитку українського суспільства. 2. Компоненти процесу виховання. Знання. Почуття. Переконавання. Здібності. Потреби. Звички. Характер 	2
2	<p>Тема 2. Закономірності та принципи виховного процесу <i>Виконання одного завдання на вибір всієї групи:</i> Творче завдання «Принцип народності в українській етнопедагогіці». Розробити ігровий або виховний захід для дошкільнят, заснований на принципі народності (використання елементів української культури та традицій). Важливо, щоб захід відображав виховний потенціал народних пісень, казок, обрядів, а також сприяв національній свідомості дітей. Складання ментальної карти «Принципи виховання в дошкільній освіті». Скласти ментальну карту, що відображає основні принципи виховання (свідомість, індивідуальний підхід, комплексність) та приклади їх реалізації в практиці дошкільного виховання. Вищий рівень: Подати кожен принцип з описом його реалізації через конкретні педагогічні ситуації. Практичне завдання «Виховання через суперечності»: Проаналізувати конкретні випадки виховних суперечностей (наприклад, дитина не хоче дотримуватись правил) і запропонувати способи їх вирішення з урахуванням закономірностей виховання. У формі есе або презентації необхідно описати, як суперечності можуть бути використані для розвитку самосвідомості та навичок соціальної поведінки.</p>	2
3	<p>Тема 3. Методи і прийоми виховання <i>Групове виконання одного з практичних завдань на вибір.</i> <i>(Група 3–4 особи)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити Проєкт «Методи заохочення та покарання в дошкільному віці». Провести дослідження, інтерв'ю з вихователями або опитування батьків щодо використання методів заохочення та покарання у вихованні дошкільнят. Потрібно підготувати порівняльний аналіз, 	2

	<p>визначити, які методи є найбільш ефективними і які вимоги до їх використання.</p> <p>2. Творче завдання «Режим дня для дошкільнят. Створити ідеальний режим дня для дошкільнят з елементами виховних ситуацій (режимні моменти, вправи, доручення). Необхідно обґрунтувати, як режим впливає на формування свідомої дисципліни і виховання у дітей.</p> <p>3. Розробити вправління для дошкільнят. Серію вправ для формування суспільної поведінки (наприклад, вправи на взаємодопомогу, самостійність). Вправи повинні бути подані в ігровій формі, і студенти повинні детально описати вимоги до їх організації та оцінити можливий виховний ефект.</p>	
4	<p>Тема 4. Моральне виховання дітей дошкільного віку <i>Практичні завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Оформіть у таблицю завдання морального виховання дітей дошкільного віку з ускладненнями від групи до групи. Розкрийте головні шляхи виховання гуманізму. Що таке «доброта», «чуйність», «милосердя», «співчуття»? як пояснити дошкільникам ці поняття? Розробіть конспект етичної бесіди для дітей 6-го року життя на тему «Доброта». Підготуйтеся до проведення дискусії на тему: «Чи можна обійтися у вихованні дошкільників без покарань?» Підготуйте реферативні виступи на тему: «Педагогу, батькам, дітям: <ul style="list-style-type: none"> - про столовий етикет - про елегантність і культуру одягу - про гостьовий етикет - про дотримання етикету в громадських місцях. 	10
5	<p>Тема 5. Національно-патріотичне виховання дошкільників <i>Практичні завдання:</i> <i>Виконання одного завдання на вибір студента:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Проект «Моя культурна спадщина»: Студенти мають дослідити національні українські традиції своєї родини (свята, звичаї, обряди) та представити їх у вигляді мультимедійного проєкту (відео, презентація). Необхідно відобразити, як ці традиції впливають на виховання дітей у родині. Круглий стіл «Вплив козацької педагогіки на виховання в сучасній Україні. Підготувати презентації на тему козацького виховання, розглянувши основні принципи: патріотизм, взаємодопомога, повага до старших. Обговорити, як ці принципи можуть бути впроваджені у сучасну систему освіти. Інтерв'ю з носіями українських традицій: Провести інтерв'ю з представниками старшого покоління (бабусі, дідусі або інші старші люди) про особливості національного виховання в їхньому дитинстві. Узагальнити отримані дані і поділитися ними в групі. 	5

	<p>4. Творче завдання «Українська народна казка як засіб виховання»: Завдання: Студенти мають обрати українську народну казку, проаналізувати її виховний потенціал (мораль, цінності) і представити свій аналіз у формі есе або презентації. Можна також обговорити, як ці казки можуть бути використані в сучасній педагогіці.</p> <p>5. Практичне завдання «Організація національного свята для дітей»: Студенти мають розробити сценарій національного українського свята (напр., Івана Купала, Різдво, Великдень) для дітей молодшого віку. У сценарії повинні бути використані елементи народних ігор, пісень та обрядів, які сприяють вихованню патріотизму та національної свідомості.</p>	
6	<p>Тема 6. Екологічне виховання дітей дошкільного віку <i>Групове практичне завдання. Групи по 5-6 осіб:</i></p> <p>1. Підготувати міні-дослідження «Природа навколо нас». Провести коротке дослідження в найближчому парку або саду, де діти можуть спостерігати природу. Визначити та записати спостереження за різними об'єктами (дерева, квіти, комахи) та запропонувати ідеї для екологічного виховного заняття з дошкільнятами.</p> <p>2. Розробити екологічну гру «Захист природи». Створити просту екологічну гру для дітей дошкільного віку, яка допоможе їм зрозуміти основні екологічні принципи (збереження ресурсів, турбота про тварин і рослини). Гра має бути легкою в реалізації та інформативною.</p> <p>3. Розробити проект «Мій маленький садочок». Створення маленького саду або клумби на території ЗДО, де діти зможуть посадити квіти або овочі. Проект має містити опис етапів роботи, участі дітей і педагогів, а також виховний вплив цього завдання.</p> <p>4. Підготуватися до круглого столу «Екологічне виховання в різних країнах». Вивчити зарубіжний досвід екологічної освіти дошкільнят (наприклад, у Швеції або Японії) і порівнюють його з українськими підходами. Потрібно підготувати коротку презентацію або есе, вказуючи, які методи можна адаптувати для українських ЗДО.</p> <p>5. Екологічний квест «Друзі природи». Розробити простий квест для дітей дошкільного віку на екологічну тематику. Завдання мають бути інтерактивними та орієнтованими на формування у дітей розуміння про важливість збереження природи (наприклад, сортування сміття, захист тварин).</p>	2
7	<p>Тема 7. Гендерне виховання дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти <i>Теоретичні питання:</i></p> <p>1. Гендерні орієнтири сучасної дошкільної освіти. 2. Гендер у розвитку життєвих компетентностей дошкільнят. Уявлення батьків про гендерне виховання дітей. Рекомендації щодо проведення занять з гендерною складовою.</p> <p><i>Практичні завдання:</i></p>	2

	<p>1. Гендерний аналіз Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі».</p> <p>2. Гендерна «експертиза» дитячих часописів.</p>	
8	<p>Тема 8. Розумове виховання дітей дошкільного віку <i>Практичні завдання:</i> <i>Практичні завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте взаємозв'язок завдань розумового виховання. Відобразіть його у відповідній схемі. 2. Чому, говорячи про розумову активність, використовуємо поняття «творчість»? 3. Опрацюйте три наукові статті з виховання у дітей розумової активності. 	10
9	<p>Тема 9. Фізичне виховання дітей дошкільного віку <i>Теоретичні завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українські народні рухливі ігри 2. Українські народні рухливі ігри як дієвий засіб всебічного розвитку дітей дошкільного віку в умовах національного відродження. Види ігор та їх характеристика. Особливості методики проведення українських народних рухливих ігор. 3. Використання малих фольклорних жанрів при проведенні народних рухливих ігор: заклички до сил природи та до дітей, зговорки, лічилки, мирилки, мовчанки, прислів'я та приказки. Ознайомлення дітей з народними атрибутами до ігор. 	5
10	<p>Тема 10. Трудове виховання дітей дошкільного віку <i>Практичні завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оформіть таблицю, у якій відобразіть ускладнення змісту всіх видів праці дошкільників від групи до групи. 2. Складіть таблицю «Планування праці дітей на тиждень», в якій відобразіть форми організації праці дітей у кожній віковій групі. Зазначте частоту організаційних доручень, чергувань, колективної праці всієї групи протягом тижня. Доведіть, що таке планування забезпечить систематичність і достатність участі в трудовій діяльності кожної дитини. 3. Запропонуйте зміст доручень для дітей різних вікових груп. 4. Запропонуйте цікаві способи залучення дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку до участі у найпростіших видах праці. 	10
11	<p>Тема 11. Економічне виховання дітей</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробіть конспект бесіди для старших дошкільників на тему: «Історія виникнення грошей у суспільстві». 2. Висловіть своє ставлення до проблеми: «Чи потрібні дітям дошкільного віку кишенькові гроші?» 	2
12	<p>Тема 12. Естетичне виховання дітей дошкільного віку Скласти структурно-логічну схему: «Методи естетичного</p>	10

	<p>виховання».</p> <p>Зробити аналіз естетики побуту в базовому дошкільному навчальному закладі.</p> <p>Скласти сценарій дитячого свята (за вибором студента).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте завдання і зміст естетичного виховання у програмах виховання і навчання дошкільників («Малятко», «Дитина»). 2. Розробіть заняття для дітей старшого дошкільного віку на основі синтезу мистецтв. 3. Підберіть матеріал для сценарію свята, присвяченого українській народній музиці. 4. Підготуйте коротке повідомлення про один із видів художньої діяльності дітей. 	
13	<p>Тема 13. Організаційні форми виховної роботи</p> <p><i>Практичні завдання на вибір:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зробити «Порівняльний аналіз загальних та спеціальних форм виховної роботи в ЗДО» 2. Дослідити загальні та спеціальні форми виховної роботи (гуртки, бесіди, свята) в декількох закладах дошкільної освіти. Слід скласти порівняльну таблицю та зробити висновки про їхні особливості та ефективність. 3. Розробити сценарій етичної бесіди. Підготувати сценарій етичної бесіди для дітей старшого дошкільного віку, враховуючи вимоги до її організації (проста структура, доступність мовлення). Важливо показати, як така бесіда сприятиме розвитку моральних якостей у дітей. 4. Розробити проєкт «Квест для дошкільнят» на задану тему (екологія, історія, свята). Завдання включає визначення мети, тематики, етапів квесту та необхідних матеріалів. Особливу увагу слід приділити віковим особливостям дітей та інтерактивності. 	4
	Разом	66

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку» передбачено комплексне використання різноманітних методів навчання студентів, що сприяє формуванню професіоналізму майбутніх фахівців з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи і прийоми навчання, що виявляються у комп'ютерній підтримці освітнього процесу, впровадженні інтерактивних методів навчання (робота в малих і великих групах, мозковий штурм, створення ментальних карт, кейс-метод, опрацювання дискусійних питань тощо).

У процесі вивчення дисципліни «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку» застосовуються наступні методи навчання: за типом пізнавальної діяльності – пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, дослідницький; відповідно до логіки пізнання – аналітичний, індуктивний, дедуктивний; за основними етапами процесу – формування знань, формування умінь і навичок, застосування знань, узагальнення, закріплення, перевірка; за системним підходом: методи стимулювання та мотивації учіння, методи контролю та самоконтролю; за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція, наочні – демонстрація, ілюстрація; за рівнем самостійної розумової діяльності –

проблемний, частково-пошуковий, метод проблемного викладу матеріалу, дослідницький. Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовується цілісна система методів навчання: 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: перцептивні, логічні, гностичні, самостійної роботи; 2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи формування обов'язку та відповідальності в учінні, методи формування пізнавальних мотивів; 3) методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності студентів: усного контролю, письмового контролю, самоконтролю та взаємоконтролю тощо.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи під час вивчення курсу «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку» здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності. Основною формою оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу виступає екзамен, що проводиться в кінці семестру. Підсумкова кількість балів з дисципліни визначається як сума балів поточного контролю та екзамену.

Завданням **поточного контролю** є перевірка якості розуміння та засвоєння студентами певної частини навчального матеріалу, визначення рівня сформованості навичок та вмій застосовувати на практиці отримані на заняттях та під час самостійної роботи знання, професійні компетенції, що стосуються діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.

Форми участі студентів у навчальному процесі під час вивчення курсу «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку», які підлягають поточному контролю: усна відповідь; письмова відповідь з теми; доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ; участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; письмові завдання (тестові, контрольні, творчі, дослідницькі роботи тощо); самостійне опрацювання тем; підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів, їх аналіз; виконання залікових вправ; виконання практичних завдань. Позитивно оцінюються стабільність роботи студентів на практичних заняттях, їхня активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді: повнота розкриття питання; логіка викладання, культура мовлення; емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; якість оформлення письмової роботи.

Максимальний бал оцінки рівня знань студентів з теми під час усного та письмового опитування, виконання практичного завдання – **4 бали**:

- 4 б. - знання студента є глибокими, міцними, узагальненими, системними; студент вміє застосовувати знання творчо, його відповідь характеризує вміння самостійно оцінювати різноманітні педагогічні ситуації, явища, концепції та теорії, виявляти й відстоювати особисту позицію; вдало ілюструє теоретичні педагогічні положення;

- 3 б. - студент знає ознаки педагогічних понять, явищ, закономірностей, усвідомлює зв'язки між ними, самостійно застосовує знання в стандартних і нестандартних ситуаціях, вміє робити висновки, виправляти допущені помилки; відповідь повна, правильна; студент інколи допускає незначні помилки у виконанні практичних завдань;

- 2 б. - студент знає найсуттєвіші істотні ознаки педагогічних понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє робити висновки, виправляти допущені помилки; відповідь повна, правильна, хоча їй бракує власних суджень; студент допускає незначні помилки у відповідях і під час виконання практичних завдань;

- 1 б. - студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний розв'язувати завдання за зразком. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена, не завжди ілюструється прикладом із педагогічної літератури. Виконання практичних завдань свідчить про середній рівень сформованості дослідницьких умінь.

Максимальний бал оцінки за виконане стандартне практичне завдання – **2 бали**:

- 2 б. ставиться, коли студент якісно, усвідомлено виконав запропоноване завдання, виявив високий рівень оволодіння певними знаннями;

- 1 б. ставиться студенту, який наполегливо оволодівав належним умінням, та в силу недостатнього вихідного розвитку здібностей має незначні помилки у виконанні завдання.

0,5 бала студент може отримати за виконані завдання *самостійної роботи*.

0,2 б. ставиться студенту, який робить вдале доповнення, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

0,25 б. одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень питань тощо.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Окремі питання тем студент може засвоїти у процесі паралельного навчання за наявними програмами неформальної освіти. Питання тем Perezарховуються, якщо набуті компетенції підтверджені відповідним сертифікатом.

Студент, який не з'являвся на окремі заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав *поточних оцінок* з певних тем, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій до останнього практичного заняття з курсу. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

З дисципліни «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку» передбачені такі форми семестрового контролю, як екзамен, що проводиться в кінці семестру. Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів. Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 60 балів) визначається як сума балів поточного, модульного контролю та екзамену (40 балів) і відповідає підсумковій семестровій модульній оцінці на другому етапі контролю з дисципліни.

В одному варіанті екзаменаційного білета знаходиться відбиток матеріал різних тем курсу: пропонуються завдання різної складності та, в залежності від характеру пізнавальної діяльності, завдання репродуктивного і творчого характеру. Всі питання кожного варіанта екзаменаційного білета умовно поділяються на чотири частини, кожна з яких виконує свою функцію. Так, перша частина питань виявляє рівень усвідомленості знань, що стосуються загальних положень теорії виховання, друга – з питань організації процесу виховання в закладах дошкільної освіти, третя і четверта – спрямовані на виявлення професійних компетенцій студентів та перспектив оперування педагогічним матеріалом в процесі виховання сучасних дошкільнят. Дві групи питань зорієнтовані на виявлення ступеня грамотності оперування студентів педагогічними знаннями, зокрема з теорії виховання, глибини їх усвідомлення. Третя і четверта частини питань і завдань передбачає застосування наявних знань і умінь на практиці, виявлення певного рівня розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців з дошкільної освіти у галузі теорії виховання. За відповіді на першу та другу групу питань студент може одержати максимально по 12 балів, за третю і четверту – 8 балів.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за КМСОНП (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Індивідуальний навчальний план студента (форма Н-2.02). Сума результатів підсумкового контролю і балів за екзамен заноситься у відомість і залікову книжку студента (форма № Н-2.03).

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового

контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Педагогічна наука про виховання. Завдання теорії виховання.
2. Особливості виховного процесу, його основні риси.
3. Структура і компоненти процесу виховання.
4. Етапи виховання та ступені формування особистості дитини.
5. Рушійні сили процесу виховання. Зовнішні і внутрішні суперечності процесу виховання.
6. Закономірності і принципи процесу виховання, їх класифікація, характеристика та шляхи реалізації вимог.
7. Поняття про метод виховання. Класифікація методів виховання. Вибір методів виховання.
8. Методи формування свідомості особистості. Характеристика окремих методів формування свідомості особистості.
9. Методи формування громадської поведінки. Характеристика окремих методів формування громадської поведінки.
10. Методи стимулювання позитивної поведінки. Характеристика окремих методів стимулювання позитивної поведінки.
11. Методи самовиховання. Керівництво самовихованням.
12. Поняття про дитячий колектив. Особливості формування колективу дітей в закладі дошкільної освіти.
13. Поняття про світогляд. Суть наукового світогляду, його основні риси. Групи світоглядних ідей.
14. Етапи формування наукового світогляду. Формування елементів наукового світогляду у дітей дошкільного віку.
15. Складові частини виховання. Мета, завдання та засоби розумового виховання. Сенсорне виховання дітей дошкільного віку.
16. Поняття про мораль. Завдання та зміст морального виховання. Формування моральної свідомості, моральних почуттів і моральних звичок.
17. Форми і методи морального виховання дітей дошкільного віку.
18. Екологічне виховання дітей, його мета, завдання і зміст.
19. Завдання та зміст трудового виховання. Види трудової діяльності дітей. Педагогічні умови організації дитячої праці.
20. Мета і завдання естетичного виховання. Психологічні передумови естетичного виховання дітей дошкільного віку.
21. Засоби та форми естетичного виховання дітей дошкільного віку.
22. Завдання та зміст фізичного виховання.
23. Засоби та організаційні форми фізичного виховання.
24. Гендерне виховання, його завдання, зміст і форми.
25. Статеве виховання, його завдання, зміст і форми. Взаємозв'язок статевого виховання з іншими складовими частинами виховання.
26. Форми виховної роботи, їх класифікація. Характеристика окремих форм виховної роботи з дітьми дошкільного віку.
27. Особливості підготовки ранків і свят у закладі дошкільної освіти.
28. Особливості підготовки і проведення конкурсів та вікторин у закладі дошкільної освіти.
29. Вимоги до організації екскурсій і прогулянок.
30. Особливості організації заочної подорожі.
31. Інноваційні форми виховної роботи в закладі дошкільної освіти, їх сутність та зміст.

32. Взаємодія закладів дошкільної освіти з позашкільними закладами. Основні форми цієї взаємодії.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Дисципліна «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку»

Поточне тестування та самостійна робота					Екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2		ІНДЗ		
Т1	Т2	Т1	Т2			
10	12	19	14	5	40	100

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E	незадовільно	не зараховано
35-59	FX		
0-34	F	незадовільно	не зараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти (редакція 12.01.2021 р.). Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita>
2. Беленька Г. В. Зростання дошкільника в праці. Київ : Шкільний світ, 2010.
3. Біла І. Гуманістичні тенденції освіти Японії. Дошкільне виховання. 2011. №6. С.11–16.
4. Булейко О. Цікаве правознавство. Дошкільне виховання. 2010. №1. С. 32–33.
5. Волкова Н. П. Педагогіка. Київ : Академвидав, 2007.
6. Ганчо О. Реалізуємо гендерний підхід до фізичного розвитку дошкільнят (за методикою М. Єфименка). Дошкільне виховання. 2020. №1. С.20-23.
7. Гендерне виховання. Сайт дошкільного навчального закладу №27 комбінованого типу Харківської міської ради. URL : http://dnz27.edu.kh.ua/dlya_batjkiv/vihovuyemo_razom/genderne_vihovannya/
8. Григор'єва Т. Іринка-грайлинка та Макар-казкар запрошують у світ казок: фізкультурне свято для дітей старшої групи. Дошкільне виховання. 2019. №6. С. 37-40.
9. Закон України «Про дошкільну освіту» (2001 р.). Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
10. Кадилова Л. Кожен по слову – і казка готова. Дошкільне виховання. 2021. №4. С.36–38.

11. Канюк І., Філіпова М., Ткаченко Ю. Міні-музеї у дитячому садку. *Палітра педагога*. 2010. №5. С.6–10.
12. Картина, що розмовляє. *Дошкільне виховання*. 2021. №3. С.14–17.
13. Коваленко Н., Гречишкіна А. Мандри в пісочному царстві. *Дошкільне виховання*. 2010. №7. С.11–13.
14. Козак І., Ровінська Л. Вчимо малят читати за методикою М. О. Зайцева. *Дошкільне виховання*. 2011. №12. С. 18–21.
15. Макаренко А. С. Методика виховної роботи. Київ : Радянська школа, 1990.
16. Мельничук С. Г. Педагогіка (теорія виховання). Київ : Слово, 2012. С.199–230.
17. Музика Г., Острань Р. Цифри вивчаємо – м'язи розминаємо: фізкультхвилинки для дітей дошкільних груп. *Палітра педагога*. 2020. № 1. С.20-21.
18. Нікітченко С. Вивчаємо математику з паличками Кюїзенера. *Дошкільне виховання*. 2012. №3. С. 16–19.
19. Основи національного виховання: концептуальні положення / В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко та ін. Умань, 1995.
20. Погонєць З. Математична подорож Космосом. *Дошкільне виховання*. 2010. № 11. С. 24–25.
21. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. Київ : Академвидав, 2006.
22. Сокирба Л. Імітаційні рухавки. *Дошкільне виховання*. 2010. №1. С.28.
23. Ушинський К. Д. Труд в его психическом и воспитательном значении. *Ушинский К. Д. Педагогические сочинения: в 6 т.* М.: Педагогика, 1988. Т. 2. С. 8–27.
24. Формуємо у старших дошкільників цілісне світобачення / О. Л. Кононко та ін.. Київ: Імекс-ЛТД, 2013.
25. Цьось А. В. Українські народні ігри та забави. Луцьк: Надстир'я, 1994. 96 с.
26. Шапіро А. І. Таємниці довкілля, або Секрети знайомих предметів. Київ : «Спалах» ЛТД, 1996. 232 с.
27. Ярошук Л. Г. Методика виховної роботи. Київ : Слово, 2012.

Допоміжна

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн.1. Київ : Либідь, 2003.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-метод. посібн. Київ : ІЗИН, 1998.
3. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності. *Сайт Міністерства освіти і науки України*. URL : <https://mon.gov.ua>. (Розділи 1, 2, 4).
4. Концепція національного виховання. *Початкова школа*. 1995. №2. (Розділи 1, 3. Розділ. Принципи національного виховання).
5. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посібн. Харків : ОВС, 2002.
6. Малащенко М. П. 20 ігор з м'ячем для концентрації уваги. *Педагогічна майстерня*. 2020. № 1. С. 27-34.
7. Прибора Т. О. Освітні кейси: теорія і практика (Дошкільна освіта): навчальний посібник. Дніпро: Середняк Т. К., 2024. 232 с.
8. Руднева О. Як там у сусідів? Дещо про сексуальну освіту в різних країнах світу. *Психолог*. 2020. № 1 (Січ.). С. 72-77.
9. Сидорюк О. Казковий сюрприз для випускників: свято випуску для дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. 2020. № 2. С.37-40.
10. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ : Радянська школа, 1985. С.44–49.
11. Сущенко Т. І. Позашкільна освіта: навчальний посібник. Київ : ІСДО, 1996.
12. Цьось А. В. Українські народні ігри та забави. Луцьк: Надстир'я, 1994.
13. Якименко С. І. Формування світогляду у старших дошкільників та молодших школярів в освітньо-інтегрованому середовищі: теорія і практика: монографія. Київ : Слово, 2017. 640 с.

14. Galbraith J., Ozgun O., Yasar M. Contemporary perspectives and research on early childhood education. Cambridge: Cambridge scholars publishing. 417 p.
15. Nutbrown C., Clough P. Early Childhood Education: History, Philosophy and Experience URL:
https://www.google.com.ua/books/edition/Early_Childhood_Education/hEsoAwAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1&dq=upbringing+of+preschool+children+2022&printsec=frontcover
16. Cohen L. E., Waite-Stupiansky S. Theories of Early Childhood Education: Developmental, Behaviorist and Critical. New York: Routledge, 2017. 195 p. URL:
https://www.google.com.ua/books/edition/Theories_of_Early_Childhood_Education/3DkIDwAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1&dq=upbringing+of+preschool+children+2022&printsec=frontcover

5.2. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Теорія та методика виховання дітей дошкільного віку».

5.3. Інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua>
2. Бібліотека Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. URL: www.kspu.kr.ua
3. Національна бібліотека України ім. І. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
4. Каталог журналу «Дошкільне виховання». URL:
https://journals.ua/prof/doshkilne_vyhovannya/
5. Каталог журналу «Палітра педагога». URL: https://journals.ua/prof/palitra_pedagoga/

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).